

LATVIJAS UNIVERSITĀTES AKADĒMISKĀS ĒTIKAS KODEKSS

I. Vispārīgie noteikumi

1. Latvijas Universitātes Akadēmiskās ētikas kodekss (turpmāk tekstā – Kodekss) nosaka Latvijas Universitātes (turpmāk tekstā – LU) saimes godprātīgas, cieņpilnas un atbildīgas rīcības pamatprincipus un normas. Kodekss ir spēkā LU akadēmiskajā darbā, LU saimes savstarpējā saziņā, kā arī saziņā ar citām institūcijām, medijiem un sabiedrību.
2. Kodeksā lietoti šādi termini:
 - 2.1. LU saime – LU akadēmiskais personāls: mācībspēki, zinātnieki, vispārējais personāls un studējošie, reflektanti, klausītāji un personas, kas veic darbu uz uzņēmuma, autora un brīvprātīgā darba līguma pamata;
 - 2.2. mācībspēks – LU akadēmiskā personāla pārstāvis vai cita fiziska persona ar atbilstošu kvalifikāciju, kura īsteno studiju procesu;
 - 2.3. zinātnieks – LU zinātniskā personāla pārstāvis vai cita fiziska persona ar atbilstošu kvalifikāciju, kura veic zinātnisko darbību.
3. Kodeksa mērķis ir sekmēt akadēmisko izcilību izglītībā un zinātnē. Akadēmiskās ētikas principu ievērošana ir pamats LU sekmīgai darbībai, saliedētas LU saimes un pozitīvi tendētas darba atmosfēras veidošanai.
4. Kodeksa uzdevums ir veidot zināšanu apguvei, brīvai domu apmaiņai un cilvēka personības pilnveidei labvēlīgu vidi.

II. Akadēmiskās ētikas principi

5. Akadēmiskā brīvība – nodrošina iespēju radoši, patstāvīgi un atbildīgi noteikt un īstenot zinātniskās, izglītības un pašizglītības intereses. Akadēmiskā brīvība respektē citu tiesības brīvi paust savu viedokli, godprātību ideju izklāstā un to īstenošanā, tā izslēdz jebkāda veida

- akadēmisko vardarbību. Akadēmiskā brīvība balstās uz attīstītu kritisku un radošu domāšanu.
6. Godprātība un taisnīgums – raksturo krietnu, argumentētu, savstarpējā uzticamībā balstītu rīcību, kas attur no interešu konflikta, korupcijas riska, maldināšanas, savtīguma, vērtējuma neobjektivitātes, plaģiātisma.
 7. Atbildība – nozīmē gatavību pildīt akadēmiskās saistības, paredzēt savas rīcības sekas un atturēties no rīcības, kas var nodarīt kaitējumu akadēmiskajam darbam, koleģiālām attiecībām un sabiedrībai. Atbildība attiecas arī uz pašpilnveidi, kļūdu un nepilnību atzīšanu un labošanu, strīdu risināšanu tiesiskā ceļā.
 8. Lojalitāte – nosaka brīvprātīgu iekļaušanos LU saimē, godprātīgu un taisnīgu tās interešu ievērošanu un aizstāvēšanu, ceļot LU prestižu, veicinot zīmola atpazīstamību. LU saimes pārstāvis ir lojāls LU, paužot personisko viedokli ārpus LU, tai skaitā sociālajos medijos. LU saimes pārstāvis, paužot viedokli par LU kā nozares vai savas profesijas pārstāvis, pamatojas uz pārbaudāmiem un pierādāmiem faktiem, pētījumiem un analīzi, atturas no apzinātas, nepatiesas informācijas sniegšanas par LU, neveic darbības, kas varētu kaitēt LU studiju un zinātnes reputācijai sabiedrībā.
 9. Cieņa un koleģialitāte – ietver labas pārvaldības praksi atklātu, demokrātisku un līdztiesīgu attiecību veidošanā, cieņpilnu komunikāciju personai ar personu, sekmējot LU saimes locekļu savstarpēju sadarbību un saliedētību kopīgai atbildībai par kvalitatīvu izglītību un zinātnisko darbu.
 10. Kodeksa principi īstenojami LU saimes kopīgā darbā. Principu īstenošana uzlabo izglītības un zinātniskā darba kvalitāti, veicina pamatotu cieņu un uzticēšanos, novērš interešu konflikta vai korupcijas riska izpausmes, kā arī liedz izmantot autoritāti, amatus, akadēmisko stāvokli savtīgās interesēs.

III. Studiju process

11. Mācībspēki nodrošina kvalitatīvu izglītību, sekmē zinātniskās darbības vides attīstību, veicina studējošo ieinteresētību un vēlmi pilnveidoties.
12. LU akadēmiskais un vispārējais personāls ar cieņu izturas pret kolēģiem un studējošajiem, viņu idejām un viedokļiem, uztur lietišķas, profesionālas un koleģiālas attiecības, ievēro pieklājību, līdztiesību, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju, seksuālo, emocionālo vai cita veida vardarbību.
13. Mācībspēki izstrādā kvalitatīvas, mūsdienīgas, radošas studentu darba formas, regulāri atjauno studiju kursu saturu, izstrādātos mācību materiālus un pārbaudījumu darbus, savlaicīgi, godprātīgi, atbildīgi un taisnīgi novērtē studējošo darbu, kā arī paredzētajā laikā un termiņos pilda ar studiju procesa realizēšanu saistītos pienākumus.

14. Mācībspēki respektē akreditēto studiju programmu saturu, studiju kursa/moduļa ietvaros precīzi definē veicamos mācību darba uzdevumus, pārbaudījumus, ja nepieciešams, izskaidro tos, norāda konkrētus mācību darba vērtēšanas kritērijus.
15. Mācībspēki respektē studējošo atklātību un uzticēšanos, publiski neizpaužot studējošo uzticēto informāciju bez studenta piekrišanas. Aizsargājot personas privātumu, mācībspēki atturas no savu bijušo un esošo studējošo sekmju un uzvedības publiskas apspriešanas.
16. Mācībspēki atzīst pieļautās kļūdas studiju procesā vai studējošo vērtējumā un risina konfliktus tiešās un atklātās sarunās.
17. Mācībspēki savā akadēmiskajā darbā atturas no aģitācijas par kādu politisko spēku, interešu grupu, reliģisko organizāciju u.tml. Mācībspēki savā akadēmiskajā darbā izvairās no pašāģitācijas un aģitācijas komunikācijā ar kolēģiem un studējošajiem, kandidējot vēlēšanās.
18. Mācībspēki ar savu paraugu veicina akadēmiskā godīguma un savstarpējo attiecību kultūru LU un ārpus tās.
19. Mācībspēki atbalsta un uztur akadēmisku un profesionālu godīgumu, neradot nosacījumus akadēmiskā negodīguma izpausmēm, seko līdzī studējošo darba izstrādes procesam, sniedz konsultācijas, nodrošina atgriezenisko saiti, nepieļauj plaģiātu, norakstīšanu, citu intelektuālā īpašuma negodprātīgu izmantošanu vai cita veida akadēmiskā godīguma pārkāpumus.

IV. Zinātniskā darbība

20. Zinātniskā darbība ir balstīta uz intelektuālu godīgumu un veicama iespējami augstā kvalitātē, rūpējoties par nozares un zinātnes attīstību kopumā un sniedzot ieguldījumu sabiedrības labklājībā. Veicot zinātnisko darbību, pētāmo parādību analizē daudzpusīgi un plašākās kopsakarībās, nepieļaujot tendenciozitāti un selektīvu interpretāciju.
21. Akadēmiskais personāls taisnīgi un ar cieņu izturas pret kolēģu sasniegumiem, kā arī pret studējošo veikumu un idejām.
22. Akadēmiskais personāls un studējošie godprātīgi un ar cieņu izturas pret citu personu intelektuālo īpašumu, nepieļaujot plaģiātu un krāpšanos. Kā zinātnisko pētījumu un publikāciju autorus norāda tikai tos zinātniekus, kuri ir piedalījušies attiecīgā zinātniskā pētījuma īstenošanā, atbilstoši starptautiski pieņemtiem autorības kritērijiem. Kolektīvi veikta zinātniskā pētījuma rezultātu publicēšanu saskaņo ar visiem līdzautoriem.
23. Akadēmiskais personāls daudzpusīgi pārzina atbilstošās nozares jaunākos sasniegumus un dalās ar citiem kolēģiem un studējošajiem savās zināšanās, neslēpjot tās. Studiju procesa īstenošanā balstās uz daudzveidīgu informāciju, neizceļot tikai savus sasniegumus.
24. Akadēmiskais personāls atbildīgi izvērtē pieejamos pētījumu finansējuma avotus un neiesaistās darījumos un zinātniskajā darbībā, kas vājina akadēmisko brīvību un neatkarību.

- Akadēmiskais personāls atturas iesaistīties darījumos un sadarbības attiecībās, kas rada interešu konfliktu, korupcijas risku vai nodara kaitējumu LU un zinātnes prestižam kopumā.
25. Akadēmiskais personāls pats pēc savas iniciatīvas vai atsaucoties uz masu mediju pārstāvju vai citu sabiedrības pārstāvju aicinājumu, balstoties uz faktiem un pierādījumiem, izsaka savu viedokli par sabiedrībai nozīmīgām problēmām un aktuāliem jautājumiem, izvirza problēmas, kas risināmas tagadnē un nākotnē.
 26. Akadēmiskais personāls un studējošie veic pētījumus godprātīgi un atbildīgi, nepieļaujot pētījuma finansējuma avota ietekmi uz pētījuma rezultātiem.
 27. Apzinoties zinātnisko pētījumu rezultātu nozīmi sabiedrības attīstībā, akadēmiskais personāls aktīvi un atbildīgi informē sabiedrību par pētījumu rezultātiem, izmantojot daudzveidīgas rezultātu izplatīšanas formas, tai skaitā pēc iespējas nodrošinot brīvprīgiejas piekļuvi zinātnisko pētījumu rezultātiem.

V. Studējošo rīcība

28. Nenokārtotas studiju saistības ir attaisnojamas ar objektīviem apstākļiem.
29. LU studējošie ar cieņu izturas pret ikvienu LU saimes pārstāvi, viņa idejām un viedokļiem, uztur lietišķas un koleģiālas attiecības, ievēro līdztiesību, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju, seksuālo vai cita veida vardarbību.
30. Studējošie ir līdzatbildīgi studiju procesā un tā kvalitātē, velta visas pūles zināšanu ieguvei lekcijās, praktiskajās nodarbībās un patstāvīgajā darbā un godprātīgi pilda akadēmiskās saistības.
31. Studējošie ievēro akadēmisko etiķeti uzrunā, savstarpējās attiecībās un uzvedībā, ievēro pieklājību un respektē akadēmiskā personāla norādījumus studiju un pētniecības darbā.
32. Studējošie atbalsta un uztur akadēmisku un profesionālu godīgumu, nepieļauj plaģiātu, norakstīšanu, citu intelektuālā īpašuma negodprātīgu izmantošanu vai krāpšanos.
33. Studējošie ir koleģiāli un savstarpēji izpalīdzīgi, gādā par kopīgu akadēmisku mērķu īstenošanu.
34. Studējošie sniedz tikai patiesas ziņas par sevi, nekrāpjot un nemaldinot citus.
35. Studējošie nekaitē citu tiesībām iegūt izglītību vai veikt darbu, lietojot LU īpašumu un mācību līdzekļus, nemaldina un neliedz citiem LU saimes pārstāvjiem tos izmantot.
36. Zinātniskajā darbā studējošie ievēro tos pašus ētikas principus un normas, ko zinātnieki (Kodeksa IV sadaļa).
37. Studējošie godprātīgi un taisnīgi vērtē mācībspēku darbu un studiju procesu kopumā.

VI. Vispārējā personāla rīcība

38. Ikviens vispārējā personāla pārstāvis godprātīgi un atbildīgi pilda savus amata pienākumus.
39. Vispārējais personāls ievēro cieņpilnu savstarpējo attiecību kultūru, ievēro līdztiesību, nepieļaujot augstprātību, diskrimināciju un akadēmisko vardarbību.
40. Vispārējais personāls godprātīgi un savlaicīgi veicina informācijas apriti un nodrošina tās ticamību un konfidencialitāti.

VII. Ētikas kodeksa īstenošana

41. Kodeksa īstenošana ir atkarīga no ikviena LU saimes pārstāvja darba, krietnuma, pašuzraudzības, paškontroles un pašpilnveides.
42. LU akadēmiskais un vispārējais personāls ar savu paraugu, kā arī ar normatīvo aktu un darba organizācijas pilnveidi LU veicina Kodeksa principu un normu īstenošanu.
43. Kodeksa īstenošanu sekmē un pārrauga LU Akadēmiskās ētikas komisija, kura izskata akadēmiskās ētikas pārkāpumus saskaņā ar LU Akadēmiskās ētikas komisijas nolikumu.
44. LU Akadēmiskās ētikas komisija izsaka viedokli, atbalsta Kodeksam atbilstošu rīcību, nosoda Kodeksa pārkāpumus un ierosina LU rektoram un/vai LU struktūrvienībām un koleģiālajām institūcijām rīcību to novēršanai. Ņemot vērā LU Akadēmiskās ētikas komisijas lēmumu, LU rektors un/vai LU struktūrvienības un koleģiālās institūcijas veic tālākās nepieciešamās darbības atbilstoši Latvijas Republikas un LU normatīvajiem aktiem.
45. Katra LU saimes pārstāvja, uz kuru attiecas LU Akadēmiskās ētikas komisijas lēmums, pienākums ir respektēt un ievērot lēmumā noteikto.
46. Ikviens LU saimes pārstāvis ir aicināts godprātīgi un taisnīgi informēt LU Akadēmiskās ētikas komisiju par Kodeksa pārkāpumiem.
47. Ikvienam LU saimes pārstāvim ir tiesības iesniegt Kodeksa un tā īstenojuma pilnveides priekšlikumus LU Akadēmiskās ētikas komisijai.

VIII. Personāla izglītošana

48. Ikvienam LU saimes pārstāvim ir pienākums regulāri pilnveidot savas zināšanas un celt profesionālo kvalifikāciju, veicināt akadēmiskā godīguma un ētikas principu ievērošanu.
49. LU vadība nodrošina regulāru informācijas par akadēmisko godīgumu un ētiku LU izplatīšanu, sekmē izpratnes veicināšanu un akadēmiskās ētikas principu ievērošanu studiju procesā un akadēmiskajā un zinātniskajā darbā, tādējādi pilnveidojot akadēmisko kultūru LU.
50. LU rīko skaidrojošus un izglītojošus pasākumus par akadēmisko ētiku un tās nozīmību augstākajā izglītībā.

IX. Nobeiguma noteikumi

51. Kodekss stājas spēkā 2021. gada 1. jūnijā.
52. Ar Kodeksa spēkā stāšanos spēku zaudē Latvijas Universitātes Akadēmiskās ētikas kodekss (apstiprināts ar LU Senāta 2008. gada 27. oktobra lēmumu Nr. 170).

Senāta priekšsēdētājs

(paraksts*)

M. Auziņš

S. Ķestere, 67033950

Izsūtīt: visām struktūrvienībām.

*** ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**